

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กวัยแรกเกิด - 6 ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมากมายทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ - จิตใจและสังคม และเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า สิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและกำหนดพฤติกรรมของเด็กในวัยดังกล่าวคือ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดขอบเขตของคุณสมบัติ สักยภาพ ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นตัวสนับสนุนหรือขัดขวางโอกาสที่บุคคลจะพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้เกิดเป็นความสามารถที่แสดงออก เด็กทุกคนรวมทั้งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงสามารถศักยภาพที่จะพัฒนาไปถึงระดับหนึ่งไม่ว่าพันธุกรรมจะกำหนดระดับสติปัญญาแต่กำเนิดมาเท่าใด (สุปราณี สนธิรัตน์, 2527) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งมีขั้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่ความสามารถที่จะผ่านแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างช้า ๆ และมีขีดจำกัดกว่าก็สามารถพัฒนาได้ในระดับหนึ่งตามศักยภาพของตน โดยอาศัยความช่วยเหลือในการกระตุ้นพัฒนาการและการให้การช่วยเหลือเพื่อแก้ไขและป้องกันตั้งแต่แรกเริ่ม (Early Intervention) การแก้ไขและป้องกันเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานี้ มีความจำเป็นและสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมการพัฒนาการและการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องนั้น ยิ่งเริ่มกระทำเร็วเท่าใดก็จะช่วยป้องกันและ / หรือลดความรุนแรงของปัญหาได้มากเท่านั้นและจะได้ผลดีกว่าการแก้ไขเมื่อเด็กอายุมากขึ้น (Neisworth and Hunt, 1983)

ในการช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มนั้น ผู้ที่มีบทบาทหลักและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดคือ ผู้ปกครอง เด็กทุกคนรวมทั้งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้น จะมีผู้ปกครองเป็นครูคนแรกและมีโรงเรียนแห่งแรกคือบ้าน (Roth, 1991) การที่เด็กก่อนวัยเรียนจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู เอาใจใส่และเห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการในเด็กของผู้ปกครองเป็นสำคัญ (ชวาลา เขียรชญ, 2535)

ฟรอยด์ (Freud, 1949 อ้างถึงในศรีวรรณ มากชู, 2521) กล่าวว่าช่วงวัย 1 - 5 ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาบุคลิกภาพ เมื่อชีวิตผ่านพ้นวัยนี้มา บุคลิกภาพของมนุษย์ได้พัฒนาพื้นฐานและโครงสร้างเรียบร้อยแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการกระทำที่เป็นตัวอย่างแก่เด็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเด็กจะเลียนแบบบิดา - มารดาและผู้อีกสี่ชีวิต

นอกจากนี้เมื่อเด็กไปโรงเรียน ครูจะมีบทบาททรงจากบิดามารดาในการอบรมดูแล แต่ผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือด้วยจึงจะเกิดผลดี เพราะเด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านและชุมชนมากกว่าอยู่ที่โรงเรียน (พงษ์เทพ มั่นตรง, 2526)

จากความสำคัญของผู้ปกครองดังกล่าว ผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงจะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เต็มที่

ศรินทร วิริยะสิรินันท์ (2534) สรุปความรู้ความเข้าใจที่ควรเป็นข้อตกลงพื้นฐานและจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กพิการ ซึ่งผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องควรทราบดังนี้

1. เด็กพิการก่อนวัยเรียนมีขั้นตอนของการพัฒนา เช่นเดียวกับเด็กปกติ และมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ เมื่อได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมก็จะสามารถเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมได้
2. เด็กพิการก่อนวัยเรียนมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่มีคุณภาพอย่างเหมาะสม
3. เด็กพิการก่อนวัยเรียนมีความต้องการพื้นฐาน เช่นเดียวกับเด็กปกติและมีสิทธิที่จะได้ดำเนินชีวิตอย่างเด็กปกติ และสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้โดยการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสอาศัยอยู่กับครอบครัวและเข้ามีส่วนร่วมในสังคม โดยเน้นให้เด็กพึ่งตนเองให้มากที่สุด และไม่ต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากเด็กอื่น ๆ ยกเว้นที่จำเป็นสำหรับสภาพของเด็กผู้นั้นหรือเพื่อการแก้ไขสภาพที่เด็กผู้นั้นจำเป็นต้องได้รับ

4. พฤติกรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะความบกพร่องหรือความจำกัดทางพฤติกรรมต่างๆ ที่เด็กพิการก่อนวัยเรียนแสดงออก เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสภาพแวดล้อมของตน ไม่ใช่ เป็นเพราะความพิการหรือความบกพร่องภายในตัวเด็กเพียงอย่างเดียว

5. สภาพความบกพร่องบางอย่างไม่จำเป็นต้องถาวรเสมอไป รวมทั้งการเกิดหรือ การแก้ไขความพิการทั้งหมดนี้ ก็เป็นกระบวนการที่มีจะค่อยเป็นค่อยไปและต้องใช้เวลา

6. การค้นหาและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กพิการก่อนวัยเรียนอย่างเหมาะสมตั้งแต่ ระยะเวลาแรกเริ่ม (0 - 7 ปี) จะช่วยป้องกันไม่ให้ความพิการนั้นเพิ่มมากขึ้น บรรเทาความรุนแรง ของความพิการเดิมและ / หรือป้องกันการเกิดความพิการด้านอื่นที่อาจเกิดแทรกซ้อนขึ้นมา อันจะเป็นการเอื้อต่อการพัฒนาของเด็กพิการนั้น ๆ ซึ่งผลจากการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพิการสามารถพัฒนาไปตามขั้นตอนได้อย่างราบรื่นและสมวัยมากขึ้น

7. ครูในโรงเรียนปกติและบุคคลในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครองเด็กพิการ ก่อนวัยเรียนมีบทบาทหน้าที่และความสามารถที่จะพัฒนาเด็กพิการก่อนวัยเรียน หากได้รับการ ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเหมาะสม

โรฮิง (Hoing, 1987) ได้สรุปบทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งรวมทั้งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่า จะต้องมีความรู้ความสามารถดังนี้คือ

1. ผู้ปกครองจะต้องรู้ว่าตนเองเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการช่วยให้เด็กพัฒนา และเป็นผู้มีบทบาทในการช่วยเหลือให้เด็กรู้จักตนเอง รู้ความสนใจของตนเอง มีความสามารถในการแสดงออก และการรับฟัง และในการใช้ของเล่นเพื่อฝึกใช้ประสาททั้ง 5 อย่างเหมาะสมนั้น ผู้ปกครองต้องรู้จักเลือกของเล่นและของใช้ที่เหมาะสมให้กับเด็ก จะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถได้มาก

2. ผู้ปกครองจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก แต่ละช่วงวัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจจนความเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านของเด็ก และเห็นความสำคัญของพัฒนาการมากขึ้น

3. ผู้ปกครองต้องมีเครื่องมือทางภาษา เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่ผู้ปกครองต้องสื่อสารทางภาษากับเด็กที่ยังไม่รู้ภาษามากนัก เครื่องมือสื่อสารทางภาษาจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ

4. บ้านเป็นแหล่งประสบการณ์ที่สำคัญของเด็ก ผู้ปกครองจะต้องรู้ถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมประจำวันในบ้านให้แกเด็ก รู้จักใช้บ้านให้เป็นแหล่งกระตุ้นการเรียนรู้ ให้เด็กมีโอกาสได้แก้ปัญหา รวมทั้งให้เป็นแหล่งประสบการณ์ทางสังคมแก่เด็กด้วย เช่น การทำอาหาร การจับคู่ถุงเท้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาเด็กได้ทั้งสิ้น

5. ทักษะในการสังเกต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ปกครองจะต้องรู้จักสังเกตการเจริญเติบโตของเด็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เข้าใจเด็กมากขึ้นและเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ หรือส่งเสริมเด็กให้พัฒนาต่อไปโดยเฉพาะในด้านความสามารถและความพร้อม

ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นั้น เลอร์เนอร์ และคณะ (Lerner and others, 1981) ได้กำหนดแนวทางว่า ความสำเร็จสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปกติ โดยแบ่งได้เป็น 4 ด้านคือ

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
2. พัฒนาการด้านสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาการด้านภาษา
3. พัฒนาการด้านอารมณ์
4. พัฒนาการด้านสังคม รวมทั้งการช่วยเหลือตนเอง

อย่างไรก็ตาม ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นั้น แม้ว่าจะมีวิธีการหลายประการเช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่ก็จำเป็นต้องมีการกระทำบางอย่างที่ผู้ปกครองต้องปฏิบัติต่อเด็กต่างจากเด็กปกติ เพราะเด็กมีความต้องการพิเศษในบางด้านมากกว่าเด็กปกติ ดังที่ได้ประมวลจากตำราและงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เด็กบางคนจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขส่วนที่บกพร่อง โดยการรักษาพยาบาลจากนักวิชาชีพ และผู้ปกครองที่อาศัยจากนักวิชาชีพ (Noland, 1970)
2. การอบรมสั่งสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต้องอาศัยเทคนิคเฉพาะและใช้เวลามากกว่า โดยต้องใช้เวลานานในการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีการสอนโดยตรง สอนเป็นขั้นย่อย ๆ ทีละขั้นและต้องสอนซ้ำ ๆ (Powell, 1981 ; Harris and McHale, 1990 ; Lerner and others, 1981)

3. ผู้ใหญ่จำเป็นต้องช่วยเหลือและทำห้มากกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกันโดยให้ความช่วยเหลือตามระดับพัฒนาการเป็นสำคัญ (ฉลุย จุติกุล, 2535)
4. ผู้ใหญ่ต้องมีการเข้าแทรกแซง มีบทบาทในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็กโดยตรง เช่นการจูงใจเล่นให้ดูเป็นตัวอย่างหรือจับให้เล่น (ฉลุย จุติกุล, 2535)
5. เด็กต้องได้รับการควบคุมมากกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน ทั้งในเรื่องความปลอดภัยของเด็กเองและความปลอดภัยของคนอื่น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงระดับพัฒนาการของเด็กมากกว่าอายุจริง (Boyd and Herwig, 1980)
6. ในบางกรณี จะต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก (Dripchak, 1989)

ทั้งนี้การที่ผู้ปกครองจะมีความรู้และความสามารถในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้อย่างเหมาะสมนั้น นักการศึกษาและนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องรวมทั้งองค์กรของรัฐ จึงมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือเสริมสร้างให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตลอดจนพัฒนาความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี, 2526)

ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการบุตรของตนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและการที่ผู้ปกครองจะกระทำบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเด็กและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีการยอมรับนับแนวความรู้ดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวย่อมมีปัญหาคอขวดที่ควรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยผ่านทางผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของไทย ทั้งในด้านความรู้ การปฏิบัติ ปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของไทยยังมีอยู่น้อยมาก เท่าที่มีอยู่เป็นการศึกษาทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของการอบรมเลี้ยงดู

การปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำอยู่เป็นกิจวัตรซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูเช่นเดียวกับเด็กปกติ การให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ การเสริมแรงและรับพฤติกรรม การประสานงานกับนักวิชาชีพ นักการศึกษา ครู ที่เกี่ยวข้องกับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และการแสวงหาแหล่งบริการและความช่วยเหลือ

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่ขัดขวางทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไม่เป็นไปตามทางที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านได้เต็มที่ตามศักยภาพของตน เช่น ความรู้ของผู้ปกครอง รายได้-รายจ่ายของครอบครัว เวลาที่จะอยู่ดูแลเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ฯลฯ

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองระบุว่าตนควรจะได้รับ และ / หรือมีความต้องการที่จะกระทำหรือได้รับ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ แก้ไขข้อบกพร่องและทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น ต้องการความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ต้องการการบริการจากรัฐ ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องผู้ช่วยในการดูแลเด็ก ฯลฯ

เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีอายุ 3 - 6 ปี และมารับบริการด้านการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ จากหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 11 แห่งในกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2535

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็กช่วงอายุ 3 - 6 ปี และนำเด็กมารับบริการด้านการศึกษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ จากหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 11 แห่งในกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2535

หน่วยงานที่ให้บริการด้านการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการด้านการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทั้ง 11 แห่งในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 1) โรงพยาบาลราชานุกูล 2) ศูนย์พัฒนาเด็กราชานุกูล 3) ศูนย์ปัญญาอ่อนดินแดง
- 4) โรงเรียนปัญญาพิการ 5) ศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนประกาศาปัญญา 6) ศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนบางเขน 7) สมาคมเพื่อบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย: ศูนย์ดูแลและฝึกอบรมเด็กปัญญาอ่อน (ศูนย์ที่ 2) 8) มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง 9) มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ 10) บ้านพิณเพลิน และ
- 11) บ้านเฟื่องฟ้า

การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การกระตุ้นพัฒนาการด้านต่างๆ ให้ดีขึ้นโดยการให้การศึกษา การบำบัดรักษา การอบรม และการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนช่วงอายุ 3-6 ปี ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (IQ ระหว่าง 35 - 70) ที่นำเด็กมารับบริการทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ในหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในกรุงเทพมหานครทุกแห่งรวมทั้งสิ้น 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2535

2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษา การอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ความรู้ของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ความรู้เรื่องต่อไปนี้คือ

- 2.1.1 ลักษณะของเด็ก
- 2.1.2 พัฒนาการของเด็ก
- 2.1.3 วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- 2.1.4 การประสานงานกับผู้อื่น
- 2.1.5 แหล่งที่ให้บริการ

2.2 การปฏิบัติของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่การปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้คือ

- 2.2.1 การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม
- 2.2.2 การให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
- 2.2.3 การเสริมแรงและปรับพฤติกรรม
- 2.2.4 การประสานงานกับผู้อื่น
- 2.2.5 การแสวงหาบริการและความช่วยเหลือ

2.3 ปัญหาและความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

- 2.3.1 ปัญหาและความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูการแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ฯลฯ
- 2.3.2 ปัญหาและความต้องการด้านการบริการ ได้แก่ ความช่วยเหลือจากรัฐ สถานศึกษา ฯลฯ
- 2.3.3 ปัญหาและความต้องการด้านการสนับสนุนจากสังคม เช่น การปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ
- 2.3.4 ปัญหาและความต้องการด้านอื่น ๆ ตามที่ผู้ปกครองระบุ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปกครองแต่ละครอบครัว

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลรายการสังเกต มีความจำกัดเรื่องเวลา ทำให้ไม่สามารถสังเกตหลายครั้งได้ จึงไม่พบพฤติกรรมการเล่นดูบางพฤติกรรม

ขั้นตอนและวิธีการในการวิจัย

1. ประชากรที่เข้ารับการวิจัย เป็นผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอายุตั้งแต่ 3 - 6 ปี และนำเด็กมาขอรับบริการด้านการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ จากหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความบกพร่องทาง

สตีปัญญาในกรุงเทพมหานครทุกแห่งรวมจำนวนทั้งสิ้น 11 แห่ง และได้ประชากรที่เข้ารับการวิจัย
จำนวน 204 คน ดังรายละเอียดดังนี้

	จำนวนประชากร (คน)
1) โรงพยาบาลราชานุกูล	40
2) ศูนย์พัฒนาเด็ก ร.ราชานุกูล	30
3) ศูนย์ปัญญาอ่อนชุมชนดินแดง	15
4) โรงเรียนปัญญาพิการ	45
5) ศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนประกาศาปัญญา	12
6) ศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนบางเขน	10
7) สมาคมเพื่อนบุคคลปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ศูนย์ดูแลและฝึกอบรมเด็กปัญญาอ่อน (ศูนย์ ที่ 2)	-
8) สถาบันแสงสว่าง	35
9) มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ (เด็กพิการทางสมอง)	5
10) บ้านพัฒนาเพลิน	2
11) บ้านเฟื่องฟ้า	3
รวม	204

วิธีเลือกตัวอย่างประชากร

- รวบรวมรายชื่อหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จากกองวิชาการ
กรมประชาสงเคราะห์ และมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ติดต่อขอจำนวนและรายชื่อและที่อยู่ของผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความ
บกพร่องทางสติปัญญา ที่มาขอรับบริการทั้งหมดเพื่อนำมาเลือกตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์
และสังเกต
- สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร
ทั้งหมด โดยใช้เทคนิคเลือกตัวอย่างประชากรร้อยละ 25 (ประกอบ กรรณสูตร. 2528) ได้
ตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 50 คน เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์และสังเกตผู้ปกครอง จำนวน 1 ชุด แบบสัมภาษณ์และสังเกตเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured) กล่าวคือ ประกอบด้วยรายการหัวข้อและประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการถามและสังเกต เพื่อเป็นแนวทางในการถามแก่ผู้ให้รวบรวมข้อมูล วัตถุประสงค์ผู้สัมภาษณ์สามารถเลือกหัวข้อคำถามขึ้นมาสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องเรียงลำดับตามหัวข้อในแบบสัมภาษณ์ และซักถามรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งในเรื่องนั้น ๆ ในขณะที่ดำเนินการสัมภาษณ์นั้น ก็บันทึกข้อมูลและพฤติกรรมต่างๆ ที่พบลงในส่วนข้อมูลจากการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และสังเกตแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ตอนที่ 3 ความรู้ของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน

ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ตอนที่ 4 การปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความ

บกพร่องทางสติปัญญา

ตอนที่ 5 ปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้คือ

3.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการวิจัย

3.1.1 ศึกษาทฤษฎีพื้นฐานของพัฒนาการเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ก่อนวัยเรียนอายุ 3 - 6 ปี ลักษณะและพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับก่อนวัยเรียน หลักการและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตลอดจนสภาพปัจจุบันในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จากเอกสาร ตำรา วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

3.1.2 สัมภาษณ์นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอย่างไม่เป็นทางการเพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในปัจจุบัน

3.1.3 ศึกษางานที่โรงพยาบาลราชานุกุลในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเลี้ยงดูเด็ก

3.1.4 เข้าร่วมการอบรม ทักษะการเป็นพ่อแม่เด็กปัญญาอ่อน ที่โรงพยาบาลราชานุกุลเป็นเวลา 2 วัน

3.2 ประมวลข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก สภาพปัจจุบันของบิดาและความต้องการของผู้ปกครอง แล้วสรุปเป็นโครงสร้างเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กำหนดโครงสร้างของเนื้อหาสาระบอกสาระแต่ละประเด็นดังแสดงในภาคผนวก ก.

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์และสังเกตแบบร่างรอยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระต่าง ๆ

3.3.1 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมตามทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องของเครื่องมือต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นแล้วแก้ไขปรับปรุงตามที่ได้รับคำแนะนำ

3.3.2 นำแบบสัมภาษณ์และสังเกต ที่ปรับปรุงและแก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การสื่อความหมายและความเหมาะสมในการนำไปใช้และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

3.3.3 นำแบบสัมภาษณ์และสังเกตมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.4 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอายุ 3 - 6 ปี จำนวน 10 คน ที่อยู่ในกลุ่มประชากรแต่ไม่ชัดเจนตัวอย่างประชากร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา การสื่อความหมายและเนื้อหา ตลอดจนคำชี้แจงและวิธีตอบ ประมวลข้อวิจารณ์ และปัญหาจากผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์และสังเกตฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังหน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เป็นตัวอย่างประชากรเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยขอนัดเวลาสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้านของผู้ปกครอง ที่เป็นตัวอย่างประชากรในการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อเด็กขณะอยู่ที่บ้าน และการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมกับสภาพของเด็ก

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกตผู้ปกครองตามประเด็นที่กำหนดในแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต โดยไปเยี่ยมผู้ปกครองแต่ละครอบครัว ในกรณีที่ได้ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยขอความร่วมมือโดยการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างไปแจกแจงความถี่และในกรณีที่เป็นไปได้นำไปคำนวณค่าสถิติ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลแต่ละประเด็นในรูปแบบของตารางแสดงความถี่และ/หรือค่าร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต มาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลแต่ละชุด และนำเสนอภาพรวมของข้อมูลแต่ละเรื่องโดยการบรรยาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชนเกี่ยวกับเด็กพิเศษ
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการขยายความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาพิเศษในประเทศไทย